

Varhaiskasvatus

Tiedolla ja taidolla johtaminen, älykäs sopeuttaminen

- Varhaiskasvatuksessa ei ole otettu lyhytaikaisia tai kesäloma-ajan sijaisia, vaan sijaistamiset hoidettu talon sisäisesti varhaiskasvatuslain määrittelemän mitoituksen, käyttö- ja täyttöasteen sen mahdollistaessa
  - Kiertävä kesälomasuunnitelma (touko-elokuu)
  - Perhepäivähoidon varahoito päiväkodissa
  - Kahteen varhaiskasvatuksen opettajan sijaisuuteen ei ole palkattu ketään 1.8. alkaen
- Lasten syntyvyyden lasku huomioitu
  - Varhaiskasvatuksen henkilöstösuunnitelmassa v. 2023 yhden lastenhoitajan vähennys (15->14)
  - Kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vakanssia täyttämättä toistaiseksi voimassa olevana – täytetty määräajaksi
  - Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien työaika varattu Puuhalan koordinointiin ja toiminnan vetämiseen sekä henkilökohtaisen avustajan tehtävään 1.8. alkaen
- Varhaiskasvatuslakiuudistus; kolmitasoinen lapsen tuki
  - Henkilöstön koulutus ja joustavan tuen prosessin suunnittelu
    - Lasten ja nuorten Etelä-Savo hankkeen koulutukset, pedagogiset iltapäivät ja kehittämistyö. Varhaiskasvatuksen edustajat mukana Tuen vaiheet ja Monialainen yhteistyö -työryhmissä.
    - Tukea tuen järjestäjille -koulutuskokonaisuus yhdessä Yhtenäiskoulun kanssa. Mukana varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja varhaiskasvatuksen johtaja. Sivistyslautakunnan iltakoulu toukokuussa.
    - Tuen käsikirja ja lomakkeisto tehty, palaute-/kommenttikierroksella henkilöstöllä
  - Henkilöstötarve tuen tarpeen ja tuen toteuttamisen näkökulmasta:
    - Määräaikaisessa työsuhteessa kaksi ryhmäavustajaa ja yksi henkilökohtainen avustaja 31.7.23 saakka
    - Määräaikaisessa työsuhteessa yksi ryhmäavustaja 1.8.23 alkaen
    - 1.8.23 alkaen lastenhoitajan työpanoksen hyödyntäminen lapsen henkilökohtaisena avustajana. Avustajan tehtävässä ollessaan työntekijää ei lasketa kasvatushenkilöstön mitoitukseen.

Monipuoliset ja saavutettavat kulttuuri-, liikunta- ja luontoaktiviteetit

- Yhteistyö kirjaston kanssa (PELAA-hanke, KIKE-hanke, Lukeva varhaiskasvatus)
  - kirjaston kiva kirjakahvila päiväkotit Mustikkatassussa huhtikuussa
  - Seppo-pelin työpajakoulutukset henkilöstölle keväällä
  - ”Mustikkatassun seikkailut” Seppo-peli kunnan sivuilla päiväkodin perehdyttäjänä
  - Kehittämistyö kirjaston kanssa:
    - kirjastosta lainattava pelikassi -ideointia
    - lukuriemun kehittäminen varhaiskasvatuksen tarpeisiin
    - eteiskirjasto
- Lukeva varhaiskasvatus -pilotti (OPH) tammi-kesäkuu
  - alkukartoitus tammikuussa
  - koulutukset henkilöstölle tammi-huhtikuussa
  - loppukartoitus toukokuussa
  - eteiskirjaston kehittäminen, kirjakahvilakokeilut yhdessä kirjaston kanssa

- Yhteistyö kulttuuripalvelujen kanssa
  - Rytmiseikkailu -työpajat varhaiskasvatustaloksille
- Kunnan kulttuurihyvinvointi- ja kulttuurikasvatussuunnitelma otettu käyttöön
  - 5-vuotiaiden retki Taidekeskus Salmelaan toukokuussa kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti
- Kunnan pelikasvatussuunnitelma otettu käyttöön 1.8. alkaen

Kuntalaisten liikunta-aktiivisuus lisääntyy

- lähimetsän hyödyntäminen lasten liikunnan lisääjänä
- 4–5-vuotiaiden retki Kisalan Volttisiin
- Liikkuva varhaiskasvatus -toiminta, lasten liikuntasuosituksista toteutetaan varhaiskasvatuspäivän aikana
- varhaiskasvatus (lapset ja henkilöstö) osallistunut Unelmien liikuntapäivään toukokuussa

Kuntalaisten kokemus osallisuus vahvistuu ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa elinympäristönsä asioihin

- ukrainalaisten lasten osallistuminen varhaiskasvatustoimintaan ilman kotikuntaoikeutta - kotouttaminen ja suomen kielen taidon kehittyminen edistää osallisuutta
- varhaiskasvatuksen edustaja kohtauspaikka Puuhalassa kevätkaudella kerran kuukaudessa
- varhaiskasvatuksen lastenhoitajan työpanos kohtauspaikka Puuhalan koordinoinnissa ja ohjaamisessa 1.8. alkaen oman työn ohessa – rajapinta perheisiin, jotka eivät käytä varhaiskasvatustaloksia
- KOKOAVA-ruokakasvatushanke
  - lasten makuraati päiväkotiruokailusta maaliskuussa
  - ruokakasvatuksen pyöreä pöytä huhtikuussa
  - nykytilan arviointi tehty uudestaan toukokuussa hyvin tuloksin
  - Maukasta menoa -toiminnallinen perheilta toukokuussa yhdessä eri toimijoiden kanssa (illan toteutuksessa mukana tuottajat, Martat, 4H, Järvi-Saimaan Palvelut)

Talous

- varhaiskasvatuksen asiakasmaksutulot pienentyneet asiakasmaksulakimuutoksen vuoksi
- mäntyharjulaisten lasten varhaiskasvatustaloksien ostaminen toisesta kunnasta vähentynyt
- ruokapalvelut ulkoistettu ja kustannukset siirretty palvelujen ostoon
- henkilöstön palkkaaminen tarpeen mukaisesti; säästöä
  - kahden opettajan sijaisuuden täyttämättä jättämisestä
  - määräaikaisten ryhmäavustajien palkkakuluista
  - lastenhoitajan vakanssin täyttämättä jättämisestä
- alle 3-vuotiaiden lasten voimakas osallistumisasteen kasvu päiväkodissa
- perhepäivähoidon siirtyminen kiinteään kuukausipalkkaan nostaa perhepäivähoidon palkkakustannuksia
  - perhepäivähoidon ryhmät toimivat vajaana

Perusopetus / Mäntyharjun yhtenäiskoulu

Tiedolla ja taidolla johtaminen, älykäs sopeuttaminen

- opetusjärjestelyitä on tarkasteltu mm. lukujärjestysmuutoksilla pedagogisesti tarkoituksenmukaisemmiksi ja tunnistettu tulevan suunnittelua varten tarvetta kokonaistarkasteluun
- S2-opetusta on vahvistettu, on palkattu kieliavustaja
- tilajärjestelyitä on tarkasteltu pedagogisesti tarkoituksenmukaisemmaksi (mm. lukioyhteistyö, ulkoalueiden hyödyntäminen) ja tunnistettu tarvetta kokonaistarkasteluun
- yhteistyötä monipuolistetaan osaamisen jakamiseksi ja lisäämiseksi (mm. koulunuorisotyö, kerhotyö, nuorten yrittäjäyys, liikuttaminen, suomen kielen oppimiseen tukea tarvitsevien tuki myös koulupäivän jälkeen)
- esiopetuksen, alaluokkien ja yläluokkien yhtenäinen perusopetus lisää toiminnallista yhteistyötä myös varhaiskasvatuksen kanssa tiedonkulun parantamiseksi
- alueen hankkeilla ja maksuttomien koulutusten tuella vahvistetaan osaamista (maksuton konsultointi, OPH:n rahoittamat koulutukset mm. johtoryhmälle)
- harjoittelijoiden harkittu vastaanottaminen tuo lisäresursseja

Monipuoliset ja saavutettavat kulttuuri-, liikunta ja luontoaktiviteetit

- kulttuurikasvatussuunnitelma on jaettu opettajille tutustuttavaksi, vastuutahojen aktiivisuudella on suunnitelman mukaisesti toteutunut koululaisille mahdollisuus maksuttomiin kulttuurielämyksiin (baletti, elokuvat, retket yms.)
- koulupäivien yhteydessä maksuton kerhotoiminta toteutuu koulukerhojen ja Harrastamisen Mäntyharjun mallin kerhoina: harrastustarjonnasta on tiedotettu 2.9.2023 järjestetyn tapahtumalauantain lisäksi mm. Wilmassa sekä kunnan kotisivuilla (Yhtenäiskoulu harrastaa)
- kirjastoyhteistyön kehittämiseen on nimetty vastuupettajat, yhteistyönä ideoitu mm. nelosluokille suunnattu pelillinen kirjastoon tutustuminen
- koulun tapahtumien suunnittelussa huomioidaan yhteistyötahoja monipuolisesti (mm. koulun alkaessa näkyvä liikenteessä turvaaminen, yu-kisojen toimitsijat, seurakuntien yleishumanistinen yhteistyö)
- liikuntasalivuorojen lisäksi koulun tiloissa on mm. kansalaisopiston ja musiikkiopiston toimintaa

Kuntalaisten liikunta-aktiivisuus lisääntyy

- oppilaiden liikunnallisuutta tuetaan Urheiluakatemia-toiminnalla
- oppilaille tarjotaan valinnaisuutta liikunnan ja retkeilyn kursseilla
- oppilaiden liikunnallisuutta mitataan MOVE-testillä valtakunnallisen ohjelman mukaisesti
- oppilaita kannustetaan kävelemään/pyöräilemään koulun lähialueella ja kuljetusten noutopaikoille
- huoltajailloissa tiedotetaan Mäntyharjun ilmaisesta liikuntaneuvonnan palvelusta

Kuntalaisten kokema osallisuus vahvistuu ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa elinympäristönsä asioihin

- opetussuunnitelman mukaisina koululaisten osallisuuden rakenteina toimii oppilaskunta sekä yhteisöllinen oppilashuoltotyöryhmä, johon kyselyiden ja luokkaedustajien sekä luokkakokousten kautta on jokaisella mahdollisuus osallistua
- huoltajien osallisuuden ja ideoinnin kanavina toimivat mm. luokkatoimikunnat, huoltajaillat, vanhempainyhdistys sekä kyselyt
- koulu kutsuu kohdennetusti huoltajia sekä isovanhempia avointen ovien päivään

Talous:

- palkkakustannukset arvioidaan edelliseen vuoteen nähden hieman budjetoitua korkeammiksi (alkaneen lukuvuoden tiedoilla ei toteutunutta ole vielä käytettävissä, mutta heinäkuun -23 toimintakulut, joista suurin osa on henkilöstön palkkakuluja, ovat noin 10% suuremmat kuin edellisvuoden vastaava toteuma)
  - elokuun -23 palkkakustannukset on olleet kiinnitettynä vakihenkilöstöllä ja jo tehdyillä määräaikaisilla sopimuksilla, vain kieliavustajan (20h/vko) palkkaus oli jätetty syksyyn
- henkilöstömuutoksina marraskuussa -23 palkattava luokanopettajasijainen raskausvapaan ja todennäköisesti kevätlukukaudeksi jatkuvan hoitovapaan sijaiseksi
- henkilöstön poissaolojen sijaisjärjestelyihin ei ole juurikaan saatavissa kelpoisuuden omaavaa henkilöstöä, ei-kelpoistenkin sijaisten saaminen on vaikeaa, jolloin sijaisina on käytetty ohjaajia: ohjaajan poissaolo omasta perustyötehtävästään kuormittaa yhteisöä ja lukuvuoden edetessä saattaa lisätä sairauspoissaoloja
- ed. lukuvuoden S2-opetuksen järjestelyä on paikattava ainakin kuluvan lukuvuoden aikana, että jokaiselle taataan riittävä tuki edetä opinnoissaan suomen kielellä

Lukio

Tiedolla ja taidolla johtaminen, älykäs sopeuttaminen

- Lukion opetuksessa moduulit ja kurssit ovat menneet suunnitelman mukaisesti
- Alkaneen lukuvuoden kurssitarjotin on tehty opiskelijoiden valintojen mukaisesti, samalla huomioiden
- taloudellinen puoli
- -Työtehtäviä muutettu alkaneelle lukuvuodelle, tulevaisuuden tarkastelua silmällä pitäen

Monipuoliset ja saavutettavat kulttuuri-, liikunta- ja luontoaktiviteetit

- Liikunnanopetuksen eri moduuleissa monipuolista harrastamista niin urheilualueella, luonnossa, kuin Kisalassakin
- Lukio pääsi mukaan Liikkuva opiskelu -pilottihankkeeseen

Kuntalaisten liikunta-aktiivisuus lisääntyy

- Urheiluille opiskelijoille on tarjolla urheiluakatemia valmennusta
- Opiskelijoilla on mahdollisuus kokeilla opetussuunnitelman mukaisesti liikunnan eri muotoja.
- Mahdollisesti pysyvän liikuntaharrastuksen löytäminen
- Opiskelijoiden liikunta-aktiivisuuden lisääminen pilottihankkeen myötä
- Yhteistyö ESLi:n kanssa jatkuu, keväällä välitunti aktiviteetteja, liikuntapäivä

Kuntalaisten kokema osallisuus vahvistuu ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa elinympäristönsä asioihin

- Aktiivinen opiskelijakunta toimii yhdessä opettajien kanssa. Tapahtumia ja toimintaa on runsaasti
- Osa opiskelijakunnan jäsenistä toimii myös aktiivisesti nuorisovaltuustossa.
- Opiskelijoiden osallistaminen Yritysvauhdittamo hankkeeseen

Talous

- Lukion opetus ja siihen liittyvä toiminta etenee suunnitelman mukaisesti
- Koulukuljetuksiin liittyvät kustannukset koholla

Kansalaisopisto

Tiedolla ja taidolla johtaminen, älykäs sopeuttaminen:

- Oppilashallintojärjestelmän tilastotoiminnot otettu käyttöön kehittämistyön tueksi
- Vakihenkilöstö ja joitain tuntiopettajia suorittanut tuotekehitystyön erikoisammattitutkinnon
- Perustettu kuuden muun opiston kanssa e-opisto.fi -koulutusportaali
- Hankerahoitusta hankitaan kehittämistarpeiden rahoittamiseen

Monipuoliset ja saavutettavat kulttuuri-, liikunta ja luontoaktiviteetit:

- Digitaalinen Retkeilyluotsi -koulutus kehitteillä
- Kokeileva musiikkikomedia käsikirjoitettu, ohjattu ja esitetty täysille katsomoille
- Kehitetty ja toteutettu Mäntyharju musiikkiviikko -tapahtuma
- Toteutettu Mäntyharjun Tilkkumessut -tapahtuma
- Yksilöllistä ja maksutonta ohjausta ja neuvontaa maksuttomaan koulutukseen osallistumiseksi
- Runsaasti monipuolista ikääntyneille suunnattua toimintaa (kurseja ja tapahtumia)
- Kehitetty ikääntyneille hitaasti etenevä ATK-pulmabaari-koulutus
- Tuotetaan toimintaa Harrastamisen Suomen mallin tueksi

Kuntalaisten liikunta-aktiivisuus lisääntyy:

- Aloitettu liikuntaneuvontaa kehittävä kokeilu
- Uudistettu liikunnan kurssikokonaisuutta

Kuntalaisten kokema osallisuus vahvistuu ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa elinympäristönsä asioihin:

- Opiskeltu oppimismuotoilua, jossa korostaa asiakkaan osallisuus koulutuksen suunnitteluun ja arviointiin, kehitetty useita uusia kurseja eri ikäisille
- Vahvistettu ja suoraviivaistettu koulutuksen markkinointia ja myyntiä sosiaalisen median myyntitoiminnoilla

Talous:

- Menot koholla voimakkaan hanketyön seurauksena
- Tulot ylittivät hankerahoituksen ja onnistuneen koulutuksen myynnin ansiosta
- Kansalaisopisto pysyy toimintakatteessa
- Sopeutettu taloutta vähentämällä tuntikehystä noin 600 tunnilla (verrattuna vuoteen 2022)

Kirjasto

Tiedolla ja taidolla johtaminen, älykäs sopeuttaminen:

- Laadittu laaja, vertaileva tilastotarkastelun oman toiminnan kehittämiseksi (lautakunnassa 5/2023)
- Yhteensovitettu yhdeksi kokonaisuudeksi talousarvion investointi ja kehittämishankkeiden tarpeet

Monipuoliset ja saavutettavat kulttuuri-, liikunta ja luontoaktiviteetit:

- Käyttöön otettu lapsille suunnattu kulttuurikasvatusympäristön, jossa voi oppia eri taiteenlajeja
- Kehitetty lapsille ja nuorille suunnattu musiikin ja pelien elämys- ja oppimisympäristö

Kuntalaisten liikunta-aktiivisuus lisääntyy:

- Hankittu kokoelmaan lainattavia urheiluvälineitä

Kuntalaisten kokema osallisuus vahvistuu ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa elinympäristönsä asioihin:

- Otettu käyttöön nuorten tila sekä etätyötä tukeva yhteisöllinen työtila
- Lisätty osallistumista kunnan järjestämiin tapahtumiin
- Lisätty näkyvyyttä ja yhteistyötä perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa

Talous:

- Menot ja erityisesti palkkakulut ylittyvät hankkeiden omarahoitusosuuksien vuoksi
- Tulot ylittyvät hankerahoituksen ja asiointipisteen viranomaismaksujen ansiosta
- Kirjahankintoja vähentämällä katetaan menojen ylitystä ja pyritään pysymään toimintakatteessa

Nuorisopalvelut

Tiedolla ja taidolla johtaminen, älykäs sopeuttaminen

- Nuorisopalveluilla on ammattitaitoinen ja monialainen henkilökunta, mikä mahdollistaa laadukkaan palvelun myös vaihtelevissa ja haasteellisissa oloissa.
- Ammattitaitoa pidetään yllä kouluttautumisilla ja verkostotyöllä.
- Säännölliset tiimipalaverit sivistysjohtajan kanssa.
- Sisäinen sijaistaminen.

Monipuoliset ja saavutettavat kulttuuri-, liikunta- ja luontoaktiviteetit

- Nuorisopalvelut tarjoaa nuorille maksutonta matalan kynnyksen harrastustoimintaa ja tapahtumia, jotka tukevat kulttuuri-, liikunta- ja luontoaktiviteetteja (höntsälajit, kuntosali, musakellari, ateljee).
- Nuorisobändi avustus jaettiin.
- Viestitään olemassa olevista kulttuuri-, liikunta- ja luontoaktiviteeteista nuorten käyttämillä alustoilla ja järjestettiin mm. Lajikokeiluja.

Kuntalaisten liikunta-aktiivisuus lisääntyy

- Nuorten työpajalla on viikoittainen liikuntapäivä.
- Kaikille avoimet matalan kynnyksen harrastusmahdollisuudet. Kevään ja kesän aikana järjestetty mm. sup- lautailua, repovesiretki, pihapelejä.
- Yhteistyön kehittäminen paikallisten seurojen kanssa.

Kuntalaisten kokema osallisuus vahvistuu ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa elinympäristönsä asioihin

- Päihteetön päättäritapahtuma, jonka nuoret itse suunnittelivat ja olivat mukana toteutuksessa.
- Kokeiltiin uutta tapaa osallistua hyvinvointi- ja päihdepalveluiden kehittämiseen Seppo –pelin avulla, yhteistyössä koulun kanssa.
- Järjestettiin lukiolla hyvinvointi-iltapäivä opiskelijoiden ehdottamien teemojen mukaisesti.
- Nuorten kesätyöt ja Paras kesätyö ikinä -kampanja kannustaa nuoria vaikuttamaan omaan ympäristöön ja kehittämään Mäntyharjun kesäajan toimintaa.
- Aktiivinen nuorisovaltuustotoiminta ja tiivis yhteistyö oppilaitosten opiskelijakunnan hallitukseen.
- Järjestettiin erilaisia tapahtumia ja toimintaa, joissa nuorten oli mahdollisuus kohdata toisiaan ja viettää aikaa yhdessä.
- Sitran tulevaisuuden trendit -kisakatsomo Askeleella, Ystävänpäivätempaus, hyvinvointipaja lukiolaisille

Talous

- Palkat ovat koholla (noin 75 % vrt. tasaisen kertymän 67 %)
- Palvelujen hankinta on menossa yli (96 %)
- Toimintakate on hallinnassa (noin 54 %) hankerahoituksen ansiosta

Kulttuuripalvelut

Tiedolla ja taidolla johtaminen, älykäs sopeuttaminen:

- Hyte -tiimissä käydään läpi TEAvisarin tuloksia kulttuurin osalta. Painotuksilla pyritään nostamaan TEAvisarin pisteitä.
- Toimintaa ohjaava Kulttuurikasvatussuunnitelma (Mäntyharjun kulttuuripolku) nivoo taiteen ja kulttuurin osaksi muuta opetusta varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.
- Osallisuuden roolia on pohdittu ja hankittu tietoa osallisuudesta Yhteisölähtöinen kunta - valmennuksessa, johon osallistunut kulttuurituottaja, hyvinvointikoordinaattori ja nuoriso-ohjaaja.
- Pyrkimyksenä on olemassa olevan vahvistaminen: Kinon toiminnan turvaaminen ja rakenteiden ja käytäntöjen kehittäminen. Sekä kesällä tapahtumien keskittämien Museo alueella vahvistavat museotalutta monipuolisena toimintakenttänä.
- Näkyvyyden lisääminen painottamalla sosiaaliseen mediaan ja kunnan logojen näkyvyyteen
- Viestinnässä työstetty ajatusta, että kaikki kunnan kulttuuritoiminta eli Kino, museo ja tapahtumat, ovat jatkossa selvemmin yhteisen katon, eli Kulttuuripalvelujen alle.

Monipuoliset ja saavutettavat kulttuuri-, liikunta ja luontoaktiviteetit:

- Mahdollisuus osallistua kulttuuritapahtumiin on osa kulttuurisia perusoikeuksia.
- Kulttuuritilaisuuksia järjestetään eri ikäryhmille ja eri asemassa oleville kuntalaisille.
- Kulttuurikasvatussuunnitelman noudattaminen edistää lasten ja nuorten kulttuuristaosallisuutta.
- Palvelutalokiertueen kautta tavoitetaan ikäihmisiä. Kiertueet toteutetaan yhteistyössä Hyvinvointialueen kanssa.
- Kulttuurin saavutettavuutta lisätään maksuttomilla tapahtumilla. Hävikkiruoka jaossa on jaettu vapaalippuja tapahtumiin. Kulttuuripalvelut on tarjonnut teatterilippuja työpajatoiminnassa mukana oleville, joilla ei muuten olisi mahdollisuutta osallistua tilaisuuksiin.
- Tapahtumia pyritään järjestämään esteettömissä tiloissa, kuten Kulttuurisali

Kuntalaisten liikunta-aktiivisuus lisääntyy:

- Kulttuuripalvelut on mahdollisuuksien mukaan liikunnallisissa tapahtumissa ja tekee yhteistyötä eri toimialojen kanssa. (Keväällä 2023 Unelmien liikuntapäivä).
- Kulttuurihyvinvointisuunnitelma

Kuntalaisten kokemus osallisuus vahvistuu ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa elinympäristönsä asioihin:

- Kulttuuripalvelujen jakamat kulttuuriavustukset tukevat kuntalaisten omatoiminta tekemistä ja sitä kautta osallisuutta.
- Tapahtumat monipuolistavat kulttuuritarjontaa, tehden siitä kuntalaisten näköistä
- Kulttuuripalvelut tekee monipuolista yhteistyötä mäntyharjulaisten yhdistysten, yritysten ja yksityishenkilöiden kanssa tapahtumien järjestämisessä
- Mäntyharju Kinossa kuunnellaan aktiivisesti kuntalaisten esittämiä elokuvatoiveita ja toiveita pyritään toteuttamaan kohtuullisen nopealla aikataululla.
- Museo tarjoaa monipuolisia sisältöjä ja myös omatoimisia palveluja (Pakopeli Ajan takaa)
- Tapahtumissa ollaan läsnä ja kohdataan kuntalaisia.

Talous:

- Kulttuuripalveluja ostetaan mahdollisuuksien mukaan paikallisilta toimijoita, muistaen monipuolisen kulttuuritarjonnan takaaminen kuntalaisille.
- Kulttuuripalvelujen ostettaessa valinnassa käytetään taiteellista tasoa, hintaa ja sisällön monipuolisuutta.
- Palvelujen ostossa painotusta syksyn tapahtumiin. Useiin tapahtumiin on vapaa pääsy.
- Museon palkkakulut hieman aiempaa pienemmät tukityöllistymisen ansiosta.
- Tarvike- / kalustohankintoja on tehty uuden Askeleelle siirretyn kirjavaraston tarpeisiin.

HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

Tiedolla ja taidolla johtaminen, älykäs sopeuttaminen:

- Parhailaan työstetään vuosittaista raportointia; hyvinvointikertomusta vuodelta 2022:
  - Raportoinnissa hyödynnetään erityisesti THL:n Sotkanetin kunta- ja maakuntatasoista tietoa
  - Lisäksi arvioidaan hyvinvointisuunnitelman 2021–2025 tavoitteiden toteutumista
- Ajankohtaista tilastotietoa saadaan syksyn aikana:
  - Kouluterveyskyselystä, tulokset julki 21.9.
  - Mäntyharjun hyvinvointikyselystä
  - Teaviisari: Kulttuuri ja kuntajohto

Monipuoliset ja saavutettavat kulttuuri-, liikunta- ja luontoaktiviteetit:

- Liikunta- ja hyvinvointirastirata osana kehitysvammaisten leiripäivää Lankaniemessä 17.8.
- Perhepuuhailut:
  - Perheliikuntapäivä joka kuun viimeinen lauantai (heinää-marraskuu) Kisalassa: Maksuton liikuntamahdollisuus lapsille ja heidän huoltajilleen sekä läheisilleen.
  - Ensimmäisellä kerralla (29.7.) osallistujia oli yhteensä 85 ja toisella kerralla (26.8.) osallistujia oli 78.
- Yhtenäiskoulu harrastaa- harrastustarjonta (Harrastamisen Mäntyharjun malli + koulun kerhotoiminnan kerhot) tarjoaa perusopetuksen oppilaille monipuolisia maksuttomia harrastusmahdollisuuksia.

Kuntalaisten liikunta-aktiivisuus lisääntyy:

- Harrastusmessut 2.9.:
  - Mäntyharjun liikuntamahdollisuuksien esittelyä eri toimijoiden toimesta.
- Perhepuuhailut (kts edellä)
- Vanhustenviikolla ikäihmisten liikuntapäivä 6.10. Kisalassa.

Kuntalaisten kokema osallisuus ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa elinympäristönsä asioihin:

- Toimijaverkoston ensimmäinen tapaaminen Harrastusmessujen jälkeen:
  - Toimijaverkostolla tarkoitamme Mäntyharjun alueelle rakentuvaa yhteistyöverkostoa, joka koostuu alueen erilaisista toimijoista, kuten järjestöistä, yhdistyksistä ja yrityksistä.
  - Ensimmäisessä tapaamisessa oli mukana 25 henkilöä, jotka edustivat 16 eri toimijaa.
  - Tapaaminen koostui keskustelu- ja työpajoista.
- Mäntyharjun hyvinvointikysely:
  - Vastausaika syyskuussa.
  - Teemat: tausta, elämänlaatu ja terveys, elintavat, ympäristö ja turvallisuus, osallisuus, vapaa-aika ja harrastaminen sekä viestintä ja tiedottaminen.
- Erätaukokeskustelu Ruskahovin terapia-altaasta.
- Mäntyharjun osallisuusmahdollisuuksien koonnin julkaiseminen